

LBRIS

We know
books

Rejtő Jenő
A tizennégy karátos
autó

Editura KEDVENC Kiadó
Székelyudvarhely, 2022
ISBN: 978-606-9633-07-6

Megrendelhető:

0744-505331

0744-611095

E-mail: kedvenckiado2012@gmail.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
REJTŐ, JENŐ

A tizennégy karátos autó / Rejtő Jenő. –
Odorheiu Secuiesc : Kedvenc Kiado, 2022
ISBN 978-606-9633-07-6

821.511.141

I. FEJEZET

1

Gorcsev Iván, a *Rangoon* teherhajó matróza még huszonegy éves sem volt, midőn elnyerte a fizikai Nobel-díjat. Ilyen nagy jelentőségű tudományos jutalmat e poétikusan ifjú korban megszerezni példátlan nagyszerű teljesítmény. Még akkor is, ha egyesek előtt talán szépséghibának tűnik majd, hogy Gorcsev Iván a fizikai Nobel-díjat a makao nevű kártyajátékon nyerte el, Noah Bertinus professzortól, akinek ezt a kitüntetést Stockholmban, néhány nappal előbb, a svéd király nyújtotta át, de végre is a kákán csomót keresők nem számítanak; a lényeg a fő: hogy Gorcsev Iván igenis huszonegy éves korában elnyerte a Nobel-díjat.

A Nobel-díjjal kitüntetett Bertinus tanár Göteborgban szállt hajóra, táskájában a Nobel-díjjal, és mielőtt a gőzös elindult, megjelent a fedélzeten a Svéd Franklin Egyesület, hogy átnyújtsa neki az atomrombolás sikeres kutatóinak kijáró nagy aranyérmét. Ezután a hajó elindult, és a nagytekintélyű professzor alig várta már, hogy Bordeaux-ba érjen, ahol néhány hold szülője volt, mint általában az idősebb francia államhivatalnokoknak, az ítéletvégrehajtó segédjétől kezdve a múzeum igazgatójáig.

Southamptonnál a hajóra szállt Gorcsev Iván, hogy előtte is teljesen ismeretlen okból átkeljen a csatornán. Az igaz, hogy elbocsátották a *Rangoon* teherhajóról, mert egy négyágú csákllyával megverte a kormányost, de hogy miért kel át a csatornán valaki, ha megverte a kormányost, és elbocsátják egy teherhajóról, ez teljességgel érthetetlen, mint annyi más cselekedete különös regényhősünknek.

Homályos az is, hogy mi módon ismerkedett meg ez a félig még siheder, komolytalan fiatalember a világhírű tudóssal, és főként tisztázásra szorulna, hogy mi módon vette rá a hajlott korú, zárkózott tanárt arra, hogy vele, bár igen kis alapon, de mégis a makao nevű, tiltott szerencsejátékokat játssza.

E részleteket talán sohasem fogják tisztázni. Állítólag úgy kezdődött az egész, hogy a tanár tengeribetegséget kapott a fedélzeten, és Gorcsev felajánlott egy kellemes ízű, maga keverte citromos, konyakos, szódabikarbónás italt, amitől a tanár jobban lett, és megkérdezte a fiút, kicsoda és honnan jön?

- Gorcsev Iván vagyok, foglalkozásomra nézve huszonegy éves, a Naszja Gorjodin-beli báró Gorcsev cári kamarás testvéröccsének a fia. Atyám kapitány volt a gárdában, és nagybátyám a Jusztveszti Versztkov

Kormányzóság katonai parancsnokaként védte Ogyesszát a fellázadt hadiflotta ellen.

Mindebből egy szó sem volt igaz. De egészen fiatal lányok és öreg tudósok hiszékenysége állítólag korlátlan. A tanár feltette csíptetőjét.

- Szóval ön emigráns?

- Bizony, tanárovcics bátyuska - felelte sóhajtván.

- Atyám jókedvében tízezer rubelt ajándékozott a cári balettnak... Meg aranycímeres trojka röpítette a Carszkoje Szelóba... Hej, kontuszovka!

Hej, Volga, ha én még egyszer ott lehetnék...

- De hiszen ön nem emlékezhet Oroszországra, ha huszonegy éves.

- Annál kínosabb, bátyuska professzovszka, mert én egyszer se láttam ezt a csodálatos havas földet, amely olyan felejthetetlenül él emlékezetemben...

- Hová készül most, Gorcsev úr?

- Politikai ügyben járok, matrónnak álcázva.

Ha megfigyeltük eddig hőünket, egy különös tulajdonságát ismerhettük fel: sohasem mondott igazat, de nem is hazudott. Csak éppen habozás nélkül kimondott mindent, ami eszébe jutott, és ez sok, elképesztő bonyodalomba sodorta életében. Egyik szavától a másikig, egyik tettétől a következőkig ritkán vezetett valamiféle okszerűség.

- Sajnos kevés pénzzel, mert egy gazember kiforgatott mindenemből.

- Hogyan lehetséges ez?

- Gyanútlan voltam és ostoba. Az ember megismerkedik mindenféle kétes alakokkal, anélkül, hogy a következményekre gondolna. Így történt, hogy Londonban egy csirkefogó megtanított makaózni, és elnyerte a pénzem.

- Ne haragudjon, de ez csakugyan nem valami okos cselekedet. Miféle játék ez a makaó?

Gorcsev ismét sóhajtott. És egy csomó kártyát húzott elő a zsebéből.

- Hát, kérem... A lapok összértékének tízes számaiból levonjuk, miáltal minden esetben kilenc az elérhető maximum...

A tanár kipróbálta a szerencséjét, öt centime-os alapon, és nyert tíz frankot. Később, amikor már kétezret veszített, felemelték az alapot. Azután még többször is emelték, és Bordeaux-ig Gorcsev Iván elnyerte az utolsó fillérig a tanártól a Nobel-díj teljes összegét, és lehetséges, hogy ha a tanár történetesen Nizzáig utazik a hajón, úgy ez a törekvő ifjú a Svéd Franklin Egyesület nagy aranyérmét is elnyeri, amelyet az atomrombolás terén végzett sikeres kutatásokért kap néhány kiválasztott elismerésül.

Huszonegy éves korban ez példátlan teljesítmény lett volna hőszüktől, de sajnos, a professzor Bordeaux-ban kiszállt a Svéd Franklin Egyesület nagy aranyérmével és néhány szomorú meditációval a francia főiskolák felületes pedagógiai rendszerét illetően, amely a makaó nevű tiltott szerencsejáték

oktatását úgyszólván teljesen mellőzi a tantervből. Gorcsev meghatottan állt a hajó korlátjánál, és sokáig integetett utána egy kendővel.

Mit csinál egy ember, ha huszonegy éves, a komolyság nyomokban sem fordul elő lelkivilágában, és ilyen hihetetlen pénzüsszeg birtokába jut váratlanul? Ezt kérdezte önmagától Gorcsev. És önmaga nyomban felelt rá: Kiszáll Nizzában. Itt először a kikötőben kóborog, és valami cimbora után néz, mert kutyának való a gazdagság, ha nincs valaki, akivel közösen lehet elverni a pénzt.

Ki legyen azonban a kiválasztott? Körülnézett a kikötőben.

A parton egy csomaghordó külsejű egyén vont maga a figyelmét.

A csomaghordó külsejű egyén barna zakókabátban és fekete fürdőnadrágban álldogált a kikötőmunkások gyülekezőhelyén, ahol már minden várakozót elvittek valamire dolgozni, csak őt nem. Az tette különössé, hogy csíptetőt viselt az orrán, és úgy helyettesítette az ingét, hogy egy sárga, úgynevezett frottirtörülközőt hordott a vállára borítva, és rojtos két végét az úszónadrágjába gyúrta. A fürdőruha kissé szokatlanul pongyola viseletét azzal ellensúlyozta, hogy egy aránylag jó állapotban levő szalmakalapot tett a fejére, fél számmal talán kisebbet a kelleténél, de úgyszólván teljesen ép karimájút. Vastag, fekete angol bajusza körül megvető és szomorú ráncok húzódtak össze egy grimaszba. Ez az ember olyan rosszkedvű volt, hogy szinte sírt, és közben a fogát piszkálta. Talán azért, hogy az étkezést legalább ezzel a valóságos illúzióval helyettesítse. Már úgy látszott, hogy nem helyezkedik el aznap, de egy munkavezető később mégis megszólította.

- Halló! Jöjjön az ötös bazenhez, ládákat kell felrakni.

- Nehezek azok a ládák?

A munkavezető szeme megállt, mintha kővé válna. Ilyet még nem kérdezett kikötőmunkás!

- No jó - magyarázta kissé idegesen és türelmetlenül a barna zakós úr -, azt nekem tudni kell, kérem, mert öt év előtt sérvelem volt.

A patron azt mondta, hogy "marha", és továbbment.

- Finom ember, mondhatom... - dűnyögte utána mély megvetéssel Gorcsev, aki közelről hallgatta a társalgást, nyomban megérezte, hogy ez az ő embere, és odalépett:

- Mondja! Maga dolgozni akar?

- Nem is vagyok naplopó!

- Ez baj, de mindegy. Ha tetszik, dolgozzon. Mi szeretne maga lenni a legszívesebben?

A kérdezett végignézett magát, cingár lábain, komikus úszónadrágján és kerek szélű, barna zakóján, azután vállat vont:

- Hogy lehet ilyet kérdezni? Titkár szeretnék lenni.

- Kész szerencséje, hogy erre jöttem. Alkalmazom! Ön nálam titkár. Fizetése havi kétezer frank. Hogy hívják?

- Vanek.

- Jó név. Tessék, itt van egyhavi fizetése, háromezer frank.

- Azt mondta, kettő.

- Javítást adtam, mert rövid idő alatt meglepő előmenetelt tanúsított. Tessék...

- Természetesen - mondta Vanek úr, miközben kissé idegesen, mint akit ostobaságokkal terhelnek, szivarzsebébe gyúrta a pénzt - tudnom kell, hogy mi a dolgom.

- Igen sok dolga lesz. Hogy micsoda, azt nem tudom még. De nem is fontos. Ne féljen semmit, megcsinálta a szerencsáját, öregem...

- Mint említettem, a nevem Vanek - felelte hűvös nyomatékkal, visszautasítva minden konfidenciát.

- Bocsánat, tehát: Vanek úr. Maga kitűnő akvizíció - tette hozzá elégedetten, mert szerette az önértékes embereket, akik pillanatnyi előnyök kedvéért sem feledkeznek meg arról, hogy mivel tartoznak önmaguknak.

- Ha érdekli, elmondhatom hogy süllyedtem ide...

- Nem érdekel, de elmondhatja. Ha ezt mégsem tenné, lekötelezne.

- Kérem... Nem tolakszom. Most mi a teendőm?

- Még nem tudom, majd kitalálunk valamit. Most körülnézek Nizzában, és ha szükségem lesz önre, értesítem, kedves barátom...

- Nevem Vanek.

- Vanek úr... Bocsánat. Tetszik nekem az, hogy érzékeny lelkű. Különbem sem szeretem a normális embereket. Hát akkor itt találkozunk rövidesen!

- Itt álljak?

- Ha akar, menjen el!

- De akkor nem talál meg!

- Nem baj. Jó napot!

- És vidáman elsietett.

Nagyon örült, hogy Vanek úrnak sok pénzt adhatott, bár bizonyára elmegy a háromezer frankkal valamerre, mert fél, hogy megjelennek Gorcsev ápolói, és ragaszkodnak majd hozzá, hogy visszaadja az elmebeteg meggondolatlan ajándékát. Gorcsev egyenesen Nizza csodálatos parti sétánya felé tartott, amit úgy hívnak, hogy plage és gyönyörű pálmái

mentén a Riviéra legelőkelőbb hoteljei sorakoznak a tengerparton. Itt belül a *Méditerranée* nevű, megkülönböztetetten főúri szálló éttermébe. Az unottan sütkérező vendégek szinte rémülten nézik a suhancképzű fiatalembert, aki vitathatóan fehér vászonnadrágot visel, kék matrózbélűt és valamilyen érthetetlen okból kifolyólag az angol haditengerészet számára készült fehér, kerek sapkát. Egy piros ruhás leány a szomszédos asztalnál elneveti magát. Az ifjú barátságos mosollyal megemeli az angol haditengerészet számára készült sapkáját, azután néhányszor nagyot üt az asztalra:

- Garçon! Egy sört!

A pincér sápadtan odasiet:

- Hallja! Ez nem matrózkocsma!

- Érdekes... Pedig esküdni mertem volna, hogy ez itt a *Fel, Vidám Orvgyilkosok* nevű étterem, ahol ötórai bicskázásra jön össze az úri közönség... No de most már mindegy. Jó lesz itt is. Hozzon egy korsó sört.

- Nem szolgálunk fel csapolt sört!

- Hát akkor hozzon egy fél kiló kaviárt, egy üveg francia pezsgőt és száz szál La France rózsát!

A pincér erre elkövette azt a hibát, hogy a távozást sürgetve hozzáért Gorcsev Iván karjához.

És ezt nem kellett volna tennie...

Az érintést követő másodpercben a pincér előtt elsötétedett minden, és csak nagy sokára tért magához arra, hogy többen támogatják, és egy vizes ruhával mossák az arcát. Holott mindössze egy pofont kapott. Az idegen pedig végre megsértődött, felállt, megemelte az angol haditengerészet számára készült sapkáját, azután tudja az ördög, honnan, előszedett egy fekete keretes monoklit, a szemébe csíptette délcegen, amitől tisztára hülyének tűnt, és míg a személyzet a távoli asztalok alatt elgurult pincért keresgélte, távozott. A piros ruhás hölgy ismét elnevette magát, és Gorcsev hőkönten megfordult egy percre. Hű, de szép!...

Egyenesen Vanek úrhoz sietett a kikötőbe, bár nem bízott benne, hogy megtalálja. Azonban legnagyobb meglepetésére titkárja még most is ugyanazon a helyen állt, ugyanabban a pózban, sőt ugyanabban a fürdőnadrágban, csak a fogpiszkáló változott a szájában. Azóta körülbelül az ötödiknél tartott.

- Vanek úr! Örülök, hogy itt találtam! Elérkezett az ön órája is!

- Meg fogja hallgatni, hogy honnan süllyedtem én ilyen mélyre? - kérdezte nyomban és mohón.

- Ennyire még nincs itt az órája. Az eset mindenesetre érdekel, és alkalmilag majd közli velem.

- Uram! Én levelező voltam, az egyik elsőrangú...

- Ezzel első látásra tisztában voltam. Ön most akcióba lép. El kell mennie valahová, hogy egy csomagot hozzon.

- Nem az a kifejezett titkári teendő.

- Napóleon is lent kezdte...

- De nem magánál. Azonban mindegy, de tudnom kell, milyen nehéz a csomag. Azt hiszem, említettem már, hogy annak idején sérvem volt...

- Tudok róla. A csomag nem nehéz.

- És napon nem szabad járnom. Magas vérnyomásom van.

- Erről sem kell leszoknia. Vesz majd egy esernyőt valahol és kifeszíti!

- Uram, háromezer frank fizetésből nem telik esernyőre.

- Az esernyőt fizetem. Továbbá vesz egy nadrágot, arra is a vendégem.

Ez a fürdőruha, dacára a frottírtörülközőnek és a szalmakalapnak, nem megfelelő egy önérzetes, komoly titkár külső megjelenése számára.

Tehát előre, öregem.

- Vanek a nevem, ha nem veszi rossz néven...

- Tehát akkor, előre, Vanek úr!

3

...A *Méditerranée* vendégei már régen elfeledték a bolondos matróz ügyét, amikor megjelent egy csomaghordó külsejű egyén, vadonatúj lódenadrágban, amely kápráztatóan zöld volt, mint a háztartásokban használt rovarpor, és térdben végződött, gombolható szárral. A térdnadrág érthetetlen ötlettől áthatott feltalálója bizonyára nem ilyennek álmodta e viselet ideális férfitípusát, mint amilyen Vanek úr volt, vékony lábszárainak látszólag ondolált, lágy hullámaival. Nyomban a főpincérhez sietett és szigorú, rejtélyes arccal, mintha titkos vész hírt közölné, mondta:

- Engem Cservonec herceg őexcellenciája küldött...

- Parancsoljon!

- Megrendelést kell feladnom, élelmiszercikkeket illetően, és azonnal magammal viszem.

- Mit óhajt őexcellenciája?

- Hideg löncsöt, becsomagolva, rákot, pisztrángot, ananászt, két üveg pezsgőt, továbbá szarvasgomba pástétomot és sült csirkét.

- Igenis!

- Gyorsan!

Vanek úr kijött csomagjaival a szállóból, és a terasz előtt, egy padnál megállt. Váratlanul odalépett hozzá valahonnan Gorcev.

- Köszönöm, öregem.

- Nevem Vanek.

- Köszönöm, Vanek úr.

Kabátja zsebéből elővett egy hihetetlen köteg ezres bankjegyet, a csomaghordó külsejűnek átnyújtott kettőt, néhány megbízást adott még és leült pontosan a *Méditerranée szállóval* szemben egy padra.

A csomaghordó külsejű elment, és a matróz kirakta maga elé a kaviárt, sült csirkét, pezsgőt, tortát, különböző kocsonyázott halakat és hozzálátott jóízűen. A pezsgőspalack fejét egyszerűen a pad széléhez csapta, hogy a csonka üvegből hosszú, habfehér sugár freccsent szét.

Egyhajtásra kiitta az egészet. A terasz közönsége felé így szólt mosolyogva:

- Egészségükre.

A piros ruhás lány hangosan nevetett. Gorcev a tetszésnyilvánítást hálásan vette tudomásul, és egy másodpercre ismét megállt a szeme a nőn.

- Húha! Csinos!...

Később újra megjelent Vanek és valahonnan hetven szál La France rózsát hozott. Ekkor már néhány száz főből álló kíváncsi báméskodott a Nobel-díj nyertes ifjú körül.

- Nem volt több - mondta lihegve, és átvette az újabb ezer frankot, azután hozzátette -, jól fizet, de dolgozni kell.

Ismét elsietett.

A hotel titkára izgalomtól remegve, fojtott hangon korholta a lábadozó pincért, akinek bal szeme szinte nyom nélkül eltűnt egy violakék daganatban.

- Szerencsétlen fráter! Nem ismeri fel az inkognitóban utazó turistákat. Egy pincérnek legyen szeme!

- Hogy kiüssék? - mondta nyöszörögve.

- Tudhattam, hogy a vendég bolond?

- Mikor jön rá végre, hogy épelemjű üdülővendégekre nem lehet világfürdőhelyeket bazírozni!

A rendőrposzt, úgy látszik, tudta ezt, mert igen udvariasan állt meg Gorcev Iván előtt. Még tisztelgett is.

- Jó napot, uram.

- Van szerencsém. Akar csirkét?

- Köszönöm, nem kérek.

- Gyümölcs, konyak?

- Nem, nem...

- Hát akkor fogadja el legalább ezt a pár szál rózsát!...

- Ó, ön nagyon kedves, de szolgálatban tilos gumibot helyett virággal járni az őrszemnek.

EBEIS | Webk...
books

- Ugyan! Vörösbort sem szabad inni, és mégis abból a biztróából jött, onnan a túlsó oldalról...

- Alázatosan érdeklődöm, hogy miért méltóztatik jóízű villásreggelijét szabadtéri előadás keretében elfogyasztani?

Gorcsev Iván felnézett. Úgy látszik, bizonytalan valamiben.

- Mondja, kérem, ez a város a francia köztársasághoz tartozik?

- Igen.

- Akkor rendben van - mondja, és beleharap a csirkébe.

- Mert valahol azt hallottam, hogy itt bizonyos emberi jogokat hirdettek ki egy forradalom alkalmából.

És lenyelt egy fél csirkecombot. A rendőr megvakarta a fejét. Eszébe jutott, hogy két év előtt egy svéd parafa-nagyiparos cowboynak öltözve cukorkát árult a Promenade des Anglaise-en. A rendőrt, aki az őrszobán kissé markáns szemrehányásokkal illette a nagyiparost, később a halászkikötő világítótornyához vezényelték posztolni. Azóta nem is szolgált belterületen.

- Nem lenne kellemesebb odabenn?

- Kidobtak.

Az autók mindenfelé dudáltak, mert közben majdnem ezer főre szaporodott a kíváncsiskodók száma. De a csomaghordó átverekedte magát rajtuk. Egy gomba alakú, sárga kertí ernyővel tért vissza, amit igen ügyesen lerögzített a pad mellé.

- Ez nagyon nehéz volt - mondta lihegve.

- Köszönöm, Vanek úr - felelte az abnormális idegen, és hanyag mozdulattal átnyújtott egy újabb ezerfrankost.

- Higgye el, megérdemlem. Ilyen hőségben cipelni - siránkozott a csomaghordó egyén, és mert hevesen tűzött a nap, kinyitotta az esernyőjét, amitől a látvány komikusból ijesztővé vált.

- Marvieux vagyok... A szálló titkára - susogta mellettük egy bátortalan hang...

- Nem jelentették be nekem - szólt hanyagul Gorcsev és feltette monokliját, amely voltaképpen csak keret volt.

- Különb is reggelizem...

A titkár Vanek úrhoz fordult, aki éppen kiköpött egy fogpiszkálót.

- Kérem, jelentsen be.

- Hogy hívják magát és milyen ügyben akar bejutni a padhoz? - kérdezte Vanek úr egy túlságosan igénybe vett titkár rövid módján. Gorcsev közben evett, és másfelé nézett.

- Mondja, hogy Marvieux vagyok, a titkár.

- Téved. A titkár én vagyok. No, mindegy, nincs kihallgatáshoz öltözve, de megkísérlem, bár a vezérigazgató főúr sokat ad az etikettre.

Odament Gorcsevhez és megfogta a vállát.

- Ide hallgasson. Valami Marvieux nevű van itt.

- Hadd jöjjön.

Körülbelül ezer főre szaporodott közben a nézők száma, és a rendőr sorba állította őket, hogy az autók azért közlekedhessenek.

- Mit óhajt, kedves Marvieux?

- Bocsánatot kérek a szálló nevében és tisztelettel felajánlom, hogy kegyeskedjék a vendégek között helyet foglalni...

- Nem bánom - és felállt. - Vanek úr, maga velünk jön.

- Jó - mondta legyintve, mintha súlyos áldozatot hozna, és elindult ruházatának sokféle színében, esernyőjét magasra tartva, mint egy rosszkedvű néger uralkodónő.

A titkár kissé meghökkent ettől.

- Vanek úr a magántitkárom és az unokaöcsém... - szólt Gorcsev -, talán kifogása van ellene?

- Ó, dehogya, dehogya...

És bevonultak a teraszra. Gorcsev a piros ruhás hölgyre mosolygott és üdvözölte, de az elfordult.

Leültek a legnagyobb asztalhoz, és jött a pincér.

- Mi lelte a szemét? - kérdezte Vanek úr, és Gorcsev is részvétellel fordult feléje, de azután büszkén rendelt:

- Nekem sört hozzanak! Maga mit iszik, Vanek úr?

- Inkább ennék valamit ezen a héten, ha már ötezer frankom van.

Gorcsev helyeslően bólintott, és Vanek úr hosszasan rendelt.

Rövidesen behozták a barna sört, ivott, és kezdődött az ételek felvonulása, ijesztően hosszú sorban. Vanek, a rögtönzött titkár és valóságos belső titkos unokaöcs, először családias érzelmű polgárok módján nyakába kötötte az asztalkendőt, hogy tarkója mentén mint hegyes pótfül messze kimeredtek a fehér csücskök, azután szemlét tartott a felvonuló ételek felett, mint egy hadvezér.

- Ön milyen ügyben tartózkodik Nizzában? - kérdezte Gorcsev.

- Nem tudom.

- Úgy látszik, egy dologban járunk. Bevallom, ön tetszik nekem, mert szegénysége dacára megőrzi polgári méltóságát.

- Uram - szöjt Vanek úr és búsan körülnézett a nizzai hotelterasz főúri vendégein.

- Ön bizonyára nem érti, hogy sülyedhettem én ide.

- Pedig, sajnos, ennél előkelőbb hoteibe nem vihetem...

Vanek úr nem szólt többet. Megevett néhány sültlibát, egy-két tortát, azután elveszítette eszméletét.